

Abstrakt

Najmladší slovný druh častice bol pri svojom ustáľovaní v gramatike predmetom veľkého záujmu a diskusií, v niektorých krajinách (napr. Nemecko) sa partikulám venuje dlhoročná systematická pozornosť. Vo viacerých jazykoch však častice stále nie sú komplexne opísané ako trieda a predstavujú vhodný materiál aj na porovnávacie výskumy. Rozdiely vo fungovaní a teoretickom spracovaní častíc sú známe v typologicky odlišných jazykoch, ale prejavujú sa i v príbuzných jazykoch, a to aj v takých blízkyh, ako je slovenčina a čeština. V lexikografických a gramatických opisoch týchto jazykov sa nachádzajú len nevelké súbory častíc (v slovenčine približne 400, v češtine vyše 200), ktoré autori ďalej členia na zvyčajne nevelké skupiny a tie ešte na menšie podskupiny. Vzhľadom na špecifické vlastnosti a paradigmatické i syntagmatické vzťahy s inými jazykovými či rečovými javmi a prostriedkami býva predmetom samostatných vedecko-výskumných prác aj jedna častica, dvojica či úzko vymedzená skupina častíc.

V predkladanej práci sme postupne predstavili vývin názorov na častice ako samostatný slovný druh vo všeobecnosti a podrobnejšie v ruskej lingvistike, gramatické opisy častíc v slovenčine, češtine a ďalších slovanských jazykoch, lexikografické spracovanie častíc v súčasných slovenských a českých výkladových slovníkoch, zachytenie slovnodruhových prechodov lexém z rôznych slovných druhov a osamostatňovacie procesy časticových významov v rámci lexikalizácie, spracovanie častíc v dvoch prekladových slovníkoch a ich fungovanie v rôznych typoch textov dostupných vo všeobecných korpusoch slovenčiny a češtiny a v slovensko-českom paralelnom korpuse.

Pri sumarizácii teoretických východísk a analýze materiálu sa v doterajšom opise častíc ukázali viaceré problematické javy. Zhromaždené poznatky a čiastkové závery by mohli prispieť k prehodnoteniu niektorých téz o časticiach (neplnovýznamovosť, neschopnosť tvoriť samostatnú výpoveď, nemožnosť jednotného lexikografického opisu a pod.) a k ich lepšiemu uchopeniu aj v korpusovej lingvistike, lexikografickej a školskej praxi.

Kľúčové slová

slovný druh, častica, jazykový systém, slovenčina, čeština, gramatika, lexikografia, slovníky, lexikálny význam, funkcia, ekvivalencia, všeobecný korpus, paralelný korpus